

Projekat finansira
Europska unija

Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu ReLOaD

Empowered lives.
Resilient nations.

Analiza dodjele sredstava za civilno društvo iz budžeta Opštine Brod

Juni 2018.godine

Sadržaj

Lista tabela	2
Lista grafikona	2
Uvod	3
Situaciona analiza za Opštinu Brod	5
Određivanje prioriteta	5
Modeli (su)finansiranje	6
Analiza dodijeljenih sredstava	6
Monitoring i evaluacija	9
Zaključak	9
Preporuke	10

Lista tabela

Tabela 1. Pregled budžeta Opštine Brod za period 2015. – 2018. godinu i alokacija sredstava za organizacije civilnog društva

Tabela 2. Pregled izdvajanja za boračka udruženja

Tabela 3. Pregled izdvajanja za sportske organizacije

Tabela 4. Objedinjen pregled dodjele sredstava za boračka udruženja i sportske organizacije

Tabela 5. Pregled izdvajanja za OCD u ukupnom udjelu i prema načinu (su)finansiranja

Lista grafikona

Grafikon 1. Pregled dodjele sredstava prema vrsti organizacije za period 2015. – 2017. godine

Grafikon 2. Dodjela sredstava po javnom pozivu za OCD za period 2015.-2018.godine u KM

Uvod

Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu – ReLOaD, finansira Evropska unija (EU), a implementira Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP). ReLOaD je utemeljen na pozitivnim iskustvima projekta Jačanje lokalne demokratije (LOD), koji je u Bosni i Hercegovini provodio UNDP, uz finansijsku podršku EU, i koji služi kao primjer dobre prakse koja je ponuđena kao model za korištenje širom Zapadnog Balkana. Kao regionalna inicijativa, ReLOaD projekat se provodi u Albaniji, bivšoj jugoslovenskoj Republici Makedoniji, Bosni i Hercegovini (BiH), Crnoj Gori, Kosovu*¹ i Srbiji. Specifični cilj je jačanje partnerstava između lokalnih vlasti i civilnog društva na području Zapadnog Balkana, širenjem uspješnog modela transparentnog projektnog finansiranja organizacija civilnog društva (OCD)² iz budžeta jedinica lokalne samouprave (JLS)³, usmjerenog ka većem građanskom učešću u procesima donošenja odluka i unaprjeđenju pružanja usluga u lokalnim zajednicama.

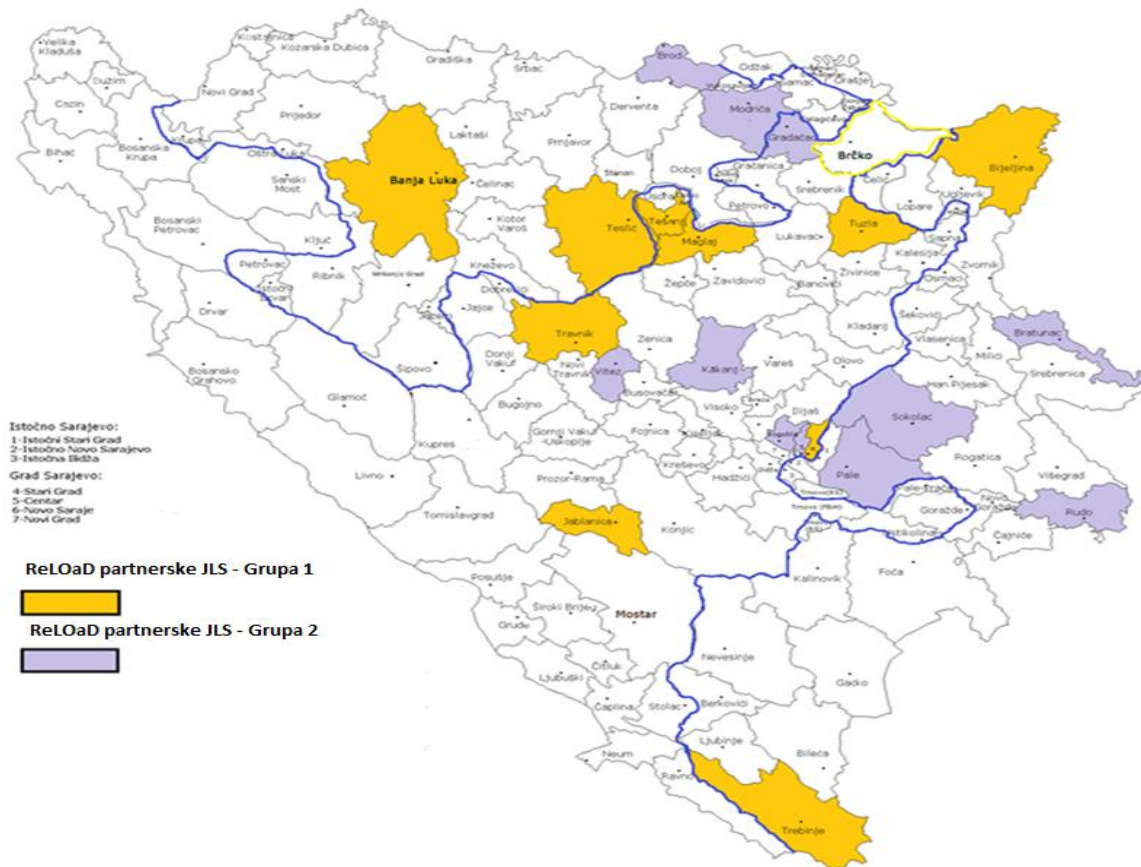
ReLOaD u BiH saraduje sa ukupno 21 partnerskom JLS. Prvih 10 JLS su odabrane putem direktnog poziva koji je bio otvoren samo za JLS koje su učestvovala u nekoj od prethodnih faza LOD projekta. Na ovaj način su odabrane: Banja Luka, Bijeljina, Jablanica, Maglaj, Stari Grad Sarajevo, Teslić, Tešanj, Travnik, Trebinje i Tuzla. Drugu grupu ReLOaD partnerskih JLS čine JLS koje su odabrane putem javnog poziva koji je bio otvoren za sve JLS u BiH koje nisu prethodno učestvovala u LOD projektu. JLS iz druge grupe su: Brod, Bratunac, Centar Sarajevo, Gradačac, Kakanj, Modriča, Pale, Rudo, Sokolac, Vitez i Vogošća.

¹*Ova oznaka ne dovodi u pitanje stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom UNSCR 1244 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj Deklaraciji o nezavisnosti.

² U kontekstu analize razlikujemo tri vrste organizacija civilnog društva: nevladine/neprofitne organizacije, sportske organizacije i boračka udruženja, (izuzimajući humanitarne organizacije, karitativne organizacije i vjerske zajednice). Radi lakšeg diferenciranja ovih triju organizacija, skraćenica OCD se koristi isključivo za nevladine/neprofitne organizacije i udruženja građana, a za sve tri vrste organizacija zbirno, koristi se termin – civilno društvo.

³ Jedinice lokalne samouprave su općine, opštine i gradovi te Distrikt Brčko. Svaki od navedenih termina se može ravnopravno koristiti za potrebe ovog dokumenta.

Slika1. Geografski prikaz ReLOaD partnerskih JLS

Jedan od ciljeva ReLOaD projekta je povećanje transparentnosti u dodjeli sredstava za civilno društvo u partnerskim JLS, te je ReLOaD inicirao izradu analize koja će utvrditi trenutno stanje postojećih praksi i procedura u svim partnerskim JLS. U skladu sa situacionom analizom pružiti će se odgovarajuće preporuke za unaprjeđenje transparentnosti u dodjeli sredstava.

U tom smislu, istraživanje je osmišljeno na način da, s jedne strane, utvrdi prakse koje se primjenjuju kako bi se izolovali najveći problemi kao zajednički sadržilac u svim JLS. S druge strane, istraživanje treba da omogući uvid u postojeće modele finansiranja u svakoj JLS kako bi se ponudio poboljšani okvir koji bi u srednjoročnom periodu unaprijedio praksu dodjele sredstava u cilju projektnog planiranja, implementacije i evaluacije projekata.

Struktura izvještaja bazirana je na utvrđivanju konkretnih finansijskih pokazatelja i stepena odstupanja od osnovnih principa LOD metodologije. Analiza je podijeljena na sljedeća poglavlja:

- određivanje prioriteta,
- modeli (su)finansiranja,
- analiza dodijeljenih sredstava,
- monitoring i evaluacija uspješnosti,
- zaključak,
- preporuke.

Određivanje prioriteta prema LOD metodologiji počinje na način da se definisanje tematskih oblasti radi u skladu sa strateškim razvojnim dokumentima i akcionim planovima kojima su utvrđene smjernice razvoja JLS. Na ovaj način se obezbjeđuje da će saradnja lokalne uprave sa civilnim društvom polučiti najveću korist za stanovništvo. Podrazumijeva se da su budžetska sredstva ograničena i da je u ovoj fazi važno na transparentan, racionalan i efikasan način smanjiti broj tematskih oblasti za projektne aktivnosti kako bi njihova provedba bila ciljana, mjerljiva i učinkovita. Ukoliko to nije slučaj, malo je vjerovatno da će sredstva biti usmjerena tamo gdje za to postoji najveća strateška potreba. U tom kontekstu, postoje bar dva značajna indikatora koja govore o (ne)postojanju uslova za prioritizaciju: stepen vezivanja projekata za usvojene lokalne strateške dokumente sa akcionim planovima i provedba redovnih konsultacije sa civilnim društvom u periodu izrade nacrtu budžeta za sljedeću godinu.

Analiza modela (su)finansiranja projekata omogućava uvid u praksu načina dodjele sredstava – direktno ili putem javnog poziva, pri čemu je vid dodjele putem javnog poziva značajan iskorak ka projektno utemeljenom obliku saradnje sa civilnim društvom.

Segmenti projektnih aktivnosti koji suštinski predstavljaju integralni dio cijelog projektnog ciklusa od kreiranja strategije, utvrđivanja prioriteta, dodjele finansijskih sredstava, do same implementacije projekta su i monitoring i evaluacija. Ukoliko svi koraci u ovom procesu nisu sistematski urađeni, teško je očekivati da dio monitoringa i evaluacije bude operativan. Cilj je bio da se kroz upitnik i intervju u partnerskim JLS poveća svijest o potrebi za unaprjeđenjem ovog segmenta projektnog ciklusa u srednjoročnom periodu.

Zaključak predstavlja sažetak uočenih nedosljednosti i primjera dobre prakse u JLS, a preporuke su date na osnovu situacione analize i prema generalnim koracima iz LOD metodologije.

Situaciona analiza za Opštinu Brod

Opština Brod je jedna od manjih JLS u okviru analize za 21 ReLOaD partnersku JLS. Karakteriziraju je podjednako veliki i stabilni iznosi za sportske organizacije i boračka udruženja.

Određivanje prioriteta

Opština Brod posjeduje dva strateška dokumenta i to:

- Strategiju integrisanog razvoja 2016 – 2019 i,
- Strategiju razvoja sporta 2013 – 2020

Akcionni plan za Strategiju integrisanog razvoja ne postoji, ali je u procesu izrade, dok za Strategiju razvoja sporta ne postoji vezani akcionni plan. U procesu je također i raspisivanje tendera za izradu Lokalnog ekološkog akcionnog plana (LEAP-a).

Ne postoji ustanovljena praksa određivanja prioriteta tematskih oblasti na sistematizovan način, a broj (su)finansiranih oblasti, u okviru analiziranog perioda varira od 5 do 7 (uključujući sport i

boračku populaciju). Dakle, postoji trend sužavanja tematskih oblasti, mada ne kroz sistematski pristup prioritizacije i vjerovatno kao rezultat sužavanja oblasti djelovanja postojećih organizacija civilnog društva. Najveći broj projekta odnosi se na oblast socijalne inkluzije i varira od 11 do 15 godišnje.

Modeli (su)finansiranje

Skupština Opštine Brod usvojila je Odluku o finansiranju organizacija civilnog društva - LOD metodologiju 29.marta 2018. godine, koja obuhvata OCD, boračka udruženja i sportske organizacije.

Postoje OCD koje dobijaju sredstva putem direktnog finansiranja i podnose zahtjev nadležnom odjeljenju i na osnovu njihovog zahtjeva i iskazanih potreba i eventualno im se odobravaju finansijska sredstva. Pravilnik koji propisuje kriterije o društvima od posebnog interesa precizira izdavanja iz budžeta u iznosu od 5 posto za udruženja logoraša i civilnih žrtava rata. U posljednjih pet godina nije bilo zahtjeva za dodjeljivanje statusa od posebnog interesa. Uglavnom se ovaj proces sprovodi putem podnošenja zahtjeva organizacije, te se isti potom razmatra. Skupština Opštine Brod donosi Odluku o dodjeljivanju statusa od posebnog interesa.

Dvije OCD na području opštine Brod imaju status od posebnog interesa, a iznos koji im se dodjeljuje je: za *Udruženje logoraša i civilnih žrtava rata* to je iznos do 0,75 posto budžeta, a za *Boračku organizaciju Opštine Brod* to je iznos do 5 posto budžeta Opštine.

Objavljuje se jedan javni poziv godišnje, samo za OCD. Dosadašnja praksa objave javnog poziva je bila takva da prijavni set nije sadržavao niti jedan obrazac prilagođen LOD metodologiji.

Analiza dodijeljenih sredstava

Iznosi ukupnih sredstava, kao i sredstava alociranim prema vrsti organizacije prikazani su tabeli 1. Poredeći iznose između 2015. i 2017.godine, ne uočavamo značajne oscilacije u alokaciji sredstava, tek blagi rast u rubrici koja prikazuje sredstva za sportske organizacije, i to na prelazu sa 2016. na 2017. godinu. Odnos promjena u budžetskim rashodima u pozitivnoj je korelaciji sa rastom sredstava za civilno društvo u 2016. godini, a u negativnoj u 2017. i u planu za 2018. godinu.

Tabela 1. Pregled budžeta Opštine Brod za period 2015. – 2018. godine i alokacija sredstava za civilno društvo

Godina	Budžet Opštine	Promjena	Ukupno civilno društvo	Promjena	% Udjela civilnog društva u budžetu	Sportske organizacije	Boračka udruženja	OCD
2015	9.488.581,57		297.664,00		3.1	138.442,00	110.828,00	48.349,00
2016	10.514.572,67	+9.8%	360.083,00	+17.4%	3.4	152.004,00	145.237,00	62.842,00
2017	10.635.589,00	+1.2%	343.790,00	-4.5%	3.2	139.464,00	140.069,00	64.257,00
2018 plan	10.240.000,00	-3.8%	355.000,00	+3.2%	3.4	150.000,00	140.000,00	65.000,00

Boračka udruženja zauzimaju veći udio u postotku alociranih sredstava od prosjeka svih analiziranih ReLOaD partnerskih JLS, blizu 40 posto. Sredstva u ovoj oblasti se ne dodjeljuju putem javnog poziva, a dominantni model (su)finansiranja je direktno na zahtjev.

Tabela 2. Pregled izdvajanja za boračka udruženja

Godina	Ukupno civilno društvo	Boračka udruženja	% Boračka udruženja	Na zahtjev	Na osnovu posebnog statusa	Po javnom pozivu
2015	297.664,00	110.828,00	37.2	92.596	18.232	0
2016	360.083,00	145.237,00	40.3	116.257	28.980	0
2017	343.790,00	140.069,00	40.7	115.361	24.708	0
2018 plan	355.000,00	140.000,00	39.4	115.000	25.000	0

Sportske organizacije učestvuju u alokaciji sredstava sa oko 40 posto i sva se (su)finansiraju direktno na zahtjev.

Tabela 3. Pregled izdvajanja za sportske organizacije

Godina	Ukupno civilno društvo	Sportske organizacije	% Sportske organizacije	Na zahtjev
2015	297.664,00	138.442,00	46.5	100%
2016	360.083,00	152.004,00	42.2	100%
2017	343.790,00	139.464,00	40.6	100%
2018 plan	355.000,00	150.000,00	42.2	100%

Ove dvije vrste organizacija učestvuju u preko 80 posto sredstava u svakoj godinu za analizirani period.

Tabela 4. Objedinjen pregled dodjele sredstava za boračka udruženja i sportske organizacije

Godina	Ukupno civilno društvo	Ukupno boračka udruženja	Sportska organizacije	% Sportske organizacije i boračka udruženja
2015	297.664,00	110.828,00	138.442,00	83.7
2016	360.083,00	145.237,00	152.004,00	82.5
2017	343.790,00	140.069,00	139.464,00	81.3
2018 plan	355.000,00	140.000,00	150.000,00	81.6

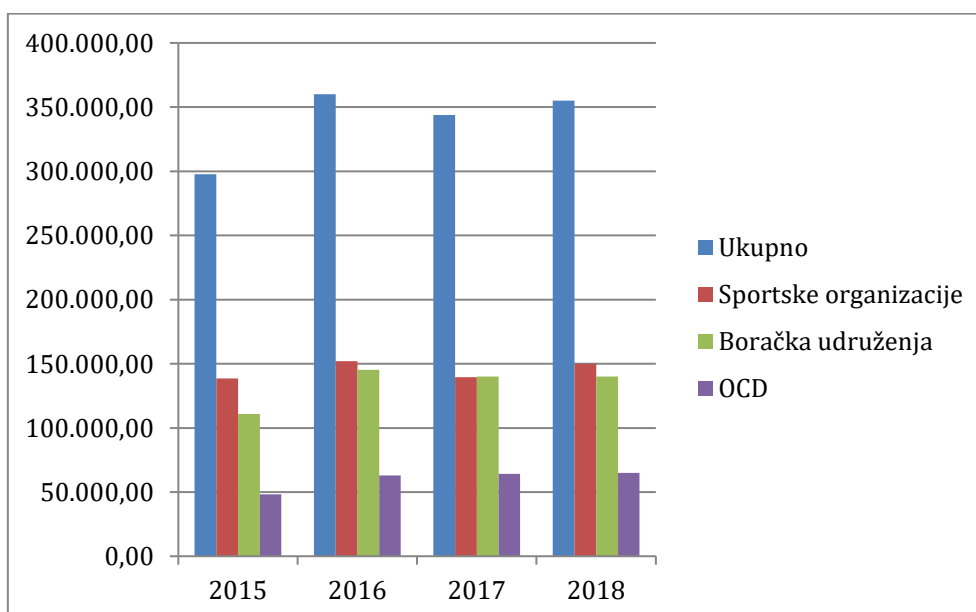
Posmatrajući OCD uočavamo da je udio manji od zabilježenog prosjeka u svim analiziranim ReLOaD partnerskim JLS. Od ukupnih sredstava za OCD, 30.1 posto je u planu za alokaciju putem javnog poziva u 2018. godini.

Tabela 5. Pregled izdvajanja za OCD u ukupnom udjelu i prema načinu (su)finansiranja

Godina	Ukupno civilno društvo	Ukupno OCD	% OCD	OCD po javnom pozivu	OCD na zahtjev	% OCD po javnom pozivu
2015	297.664,00	48.349,00	16.3	18.525	29.869	38.3
2016	360.083,00	62.842,00	17.5	23.755	39.087	37.8
2017	343.790,00	64.257,00	18.7	16.752	47.505	26.1
2018 plan	355.000,00	65.000,00	18.4	20.000	45.000	30.1

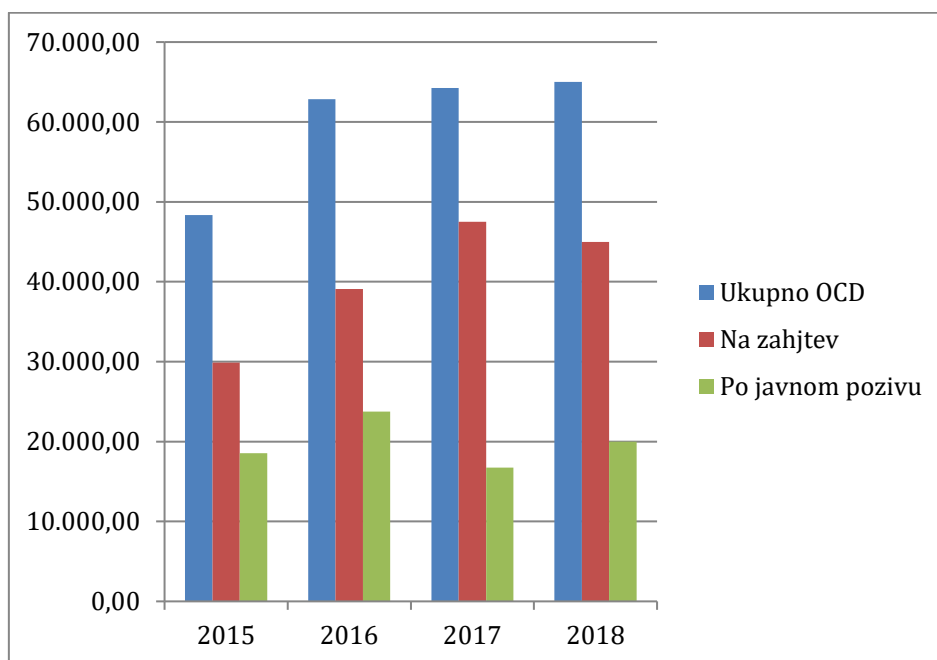
Trend dodjele sredstava je prilično izjednačen u zadnje 3 godine. Jedina primjetna razlika je rast ukupnih sredstava na prelazi sa 2015. na 2016. godinu od čega najveću korist ostvaruju boračka udruženja.

Grafikon 1. Pregled dodjele sredstava prema vrsti organizacije za period 2015. – 2017. godine

Trend prema načinu dodjele ne bilježi značajne promjene u korist alokacije putem javnog poziva.

Grafikon 2. Dodjela sredstava po javnom pozivu za OCD za period 2015.-2018.godine u KM

Monitoring i evaluacija

I u Opštini Brod, kao i u većini drugih analiziranih JLS, posebno iz Grupe 2 ReLOaD Partnerskih JLS, ne postoji praksa sistematizovanog monitoringa i evaluacije, odnosno postoji jedino obaveza pravdanja troškova i podneska izvještaja skupštini JLS.

Kao što je već uočeno, evaluacija i monitoring ne mogu se posmatrati izolovano od strateškog planiranja, prioritizacije užih tematskih oblasti i uključivanja logičke matrice rada u projektne aktivnosti. Ovome treba dodati i uobičajeno slabe kapacitete administracije da sprovede značajniji monitoring i evaluaciju u okolnostima velikog broja projekata male vrijednosti.

Zaključak

Opština Brod se nalazi u ranoj fazi adopcije projektno baziranih aktivnosti prema LOD metodologiji, kako u fazi određivanja prioriteta, tako u modelima (su)finansiranja, provedbe, monitoringa i evaluacije. Određene karakteristike tipične za civilno društvo u BiH posebno su izražene u Opštini Brodu – praksa dodjele sredstava sportskim organizacijama i boračkim udruženjima u velikom iznosu i slabi kapaciteti civilnog društva za dostavljanje kvalitetnih projektnih prijedloga.

Preporuke

- Osigurati punu primjenu novousvojene Odluke o LOD metodologiji i sve organizacije bez definisanog statusa od posebnog interesa uključiti u dodjelu sredstava putem ove Odluke;
- Definirati minimalne vrijednosne pragove i to najmanje u iznosu jednakog najčešće dodijeljenom iznosu OCD u dosadašnjoj praksi;
- Jačati transparentnost i saradnju sa civilnim društvom, počevši od faze određivanja prioriteta za finansiranje projekata civilnog društva;
- Vezivati određivanje prioritetnih oblasti za strateške dokumente imajući u vidu ograničenost dostupnih budžetskih sredstava;
- Putem lokalnih medija potrebno je sprovesti aktivnu i sistematsku kampanju kako bi se obezbijedio što veći, neophodan odziv u učestvovanju u određivanju tematskih prioriteta u široj lokalnoj zajednici;
- Usvojiti akcijske planove za relevantne strateške dokumente i po potrebi, revidirati samu Strategiju integrisanog razvoja. Budući da je ova Strategija blizu isteka, pristupiti izradi nove Strategije prema miPRO metodologiji;
- Paralelno sa gore navedenim aktivnostima otpočeti monitoring i evaluaciju projekata i u tom smislu izraditi formulare;
- Uspostavljanje obaveze izvještavanja o aktivnostima i rezultatima projekata civilnog društva Skupštini Opštine na sistematizovan način a ne samo o utrošku sredstava. U ovim izvještajima trebaju biti jasno prezentirani podaci o iznosima koji su dodijeljeni civilnom društvu za određene projekte, na koji način se ti projekti uklapaju u strateške dokumente Opštine, broju korisnika i konkretne rezultate projekta;
- Gore navedene izvještaje objavljivati na web stranici Opštine i to na način da bude lako dostupno za posjetioce stranice.